

Gion Nándor
Virágos Katona

Az én őseim, a Rojtos Gallaiak nem voltak földtúró vakond-emberek, pásztorok voltak, és a Rojtos csúfnevüket a cifra vagy esetleg rongyos szűrjeikről kapták. Nem sokat tudok róluk, nem is Szenttamáson éltek; valahol fent Észak-Bácskában, a Topolya, Csantavér és Zenta közötti réteken őrizték a birkákat, ott vándorolgattak a nyájakkal vagy százötven évig, sehol sem telepedtek meg hosszabb ideig, mentek mindig a jobb legelők felé, legfeljebb házasodni tértek be valamelyik faluba, aztán vándoroltak tovább a birkákkal. Gyerekeik bizonyára ott születtek a réteken, és az öregek is ott haltak meg, s ott is temették el őket, hiszen szülés vagy haláleset miatt nem volt érdemes elhagyni a legelőket. A házasságot azonban, úgy látszik, komolyabban vették, és mint ahogyan az tisztességes római katolikusokhoz illik, mindig rendszeren megesküdtek a legközelebbi katolikus templomban, és az erről szóló okmányt gondosan megőrizték. A régi családi irataink között tulajdonképpen nincs is más, csak házasságlevelek. Pecséttel és a plébános aláírásával ellátott szabályos házasságlevelek ezek, a

rovatokba be vannak jegyezve a születési és egyéb adatok, csupán a lakhely nincs feltüntetve sehol. Illetve megtaláltam egy bizonyos Gallai Istvánnak a házasságlevelét, aki 1931-ben feleségül vette Ali Júlia római katolikus vallású hajadont, és akinek lakhelyéül a „Zentai tanyák” vannak megjelölve, de ez semmit sem jelent, bizonyára a plébános, aki összeeskette őket, kötelességének tartotta, hogy beírja a lakhelyet is, és mivel Gallai István akkor éppen a zentai határban őrizte a birkákat, a zentai tanyákat írta be a házasságlevelbe. Egyszer apámtól is érdeklődtem e felől a Gallai István felől, gondoltam, hátha éppen őutána kaptam a nevemet. Azt mondta, hogy ez a Gallai István is olyan volt, mint a többi Rojtos Gallai, görbe lábú, kissé hajlott hátú pásztorember, és sohasem telepedett meg sem a zentai szállásokon, sem másutt. Apám nem szívesen beszélt pásztor őseiről, egy kicsit szégyenkezett miattuk, és a Rojtos csúfnévre is mindig haragudott.

Fiatalkorában még az apám, Rojtos Gallai Pál is pásztor volt. Ő messzebbre elvándorolt a birkanyájjal, mint az elődei, egy nyáron lejött egészen Szenttamás alá, a deveceeri rétre, s aztán nem is ment vissza. Nagyon utálta már a nomád életet és a rojtos gúnyát, ősszel eladta a birkákat, vett magának egy lánc földet meg egy kis házat a Tukban, nem messze a Kálváriától, még azon a télen megnősült, és a pásztorkodásról hallani sem akart többet. Művelgette azt a kis darab földjét, meg aztán, mivel az egy lánc földből nem lehetett megélni, elvállalt mindenféle más munkát:

volt béres, napszámos, kocsis, akárcsak más, szegényebb tukiak, a Rojtos névtől azonban mégsem tudott megszabadulni, az valahogyan utána jött ide a Tukba is, és még mi, a gyerekei is örököltük tőle.

Két bátyám, Pál és Antal, talán még jobban megvetette birkaszagú, csavargó őseinket, mint az apám, ők néha még verekedtek is, ha Rojtosoknak nevezték őket. Elszegődtek béresnek a devecseri gazdákhöz, gondozták az állatokat, de legalább nem őrizték őket, és fedél volt a fejük felett. Sohasem tudtam megérteni sem az apámat, sem a bátyáimat. Én mindig szerettem a Rojtos Gallaiakat, tetszett, hogy csak úgy vándorolgattak a nagyvilágban, terelgették a birkákat, és bizonyára nem becsülték sokra a földtúró parasztokat, és még jobban megszerettem őket, amikor az apám elmondta, majdnem elismerően, hogy a Rojtosok mégsem voltak egészen közönséges furulyás pásztorok; valamennyien citerán játszottak, és szépen is énekeltek. Apám megőrizte a család régi citeráját, esténként, ha nem volt túlságosan fáradt, citerázott és énekelt nekünk. Bátyáim a citerára is haragudtak, kezükbe sem vették, én azonban nagyon gyorsan megtanultam játszani rajta, és később a házi bálkon is játszottam. Tulajdonképpen ennek az öreg családi citerának köszönhettem, hogy az iskola befejezése után nem kellett elszegődnöm béresnek vagy napszámosnak. Jártam a házi bálokat, melyeket szombat vagy vasárnap esténként többnyire fiatal házaspárok rendeztek, akik nem akartak

elmenni a Kiss János kocsmájába, táncoltak ők egy szál citera hangjára is; így kellemesebb, főleg olcsóbb volt nekik, mindenki bedobott egy kevés aprópénzt a citerába, nem sokat, mert a szűkmarkú tukiak mindig vigyáztak a pénzükre, de azért összegyűlt annyi, hogy nekem ne kelljen más munka után nézmem. És ezért nagyon hálás voltam a Rojtos Gallaiaknak, a pásztoroknak.

Mert én láttam, hogyan gürcölnek a tukiak és a Kálvária utcaiak, láttam őket reggel kirohanni a földekre, és este is, amikor visszajöttek fáradtan és rosszkedvűen. Kimerültek és csúnyák voltak ilyenkor, és én megvettem őket, sokkal jobban, mint apám a pásztor őseinket, akik, ebben biztos vagyok, sohasem lehettek olyan rosszkedvűek és csúnyák, mint a földekről hazatérő vakond-emberek. A Rojtos Gallaiak bizonyára vidám emberek voltak, és azon a nyáron, amikor mindennap eljártam a Kálváriára, már nemcsak szerettem őket, hanem büszke is voltam rájuk. Néha még arra is gondoltam, hogy valamelyikük talán hasonlított is egy kicsit a Virágos Katonára.

MAGVETŐ
KÖNYVKIADÓ ÉS KERESKEDELMI KFT.

www.magveto.hu
www.facebook.com/magveto
magveto.kiado@lira.hu
Felelős kiadó Dávid Anna

Készült a Gyomai Kner Nyomda Zrt.-ben,
a nyomda alapításának 136. esztendejében, 2018-ban
Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülésének tagja
Felelős vezető: Erdős Tamás vezérigazgató
Telefon: 66/887-400
<http://www.gyomaikner.hu>
E-mail: knernyomda@gyomaikner.hu

A borítót Németh Márton,
a kötetet Pintér József tervezte
Kézirat-előkészítő Tomka Eszter
Korrektor Hradeczky Moni
Műszaki vezető Takács Klári
Kiadványszám 8943
Minion betűtípusból szedve
ISBN 978 963 14 3767 6
ISSN 0324-5713